

Valgreinar

D

LØGTINGSVALIÐ 2011

Karl A. Olsen

Fólkaskúlin er góður, men hann kann gerast enn betri. Í seinastu PISA-kanningini gjørdist okkara fólkaskúli nr. 45 av teimum 65 londunum, sum vóru við í kanningini. Vit endaðu væl aftanfyri tey londini, sum vit vanligu bera okkum saman við; Finnland gjørdist nr. 3, Noreg nr. 12, Ísland nr. 16, Svøríki nr. 19 og Danmark nr. 24.

Vit kunnu ikki góðtaka

Ein betri fólkaskúli

hesa støðu, tí er neyðugt við átøkum, sum kunnu betra føroyska fólkaskúlan.

Játtanin til fólkaskúlan

Játtanin til fólkaskúlan er ikki lægri fyri hvønn næming í Føroyum enn aðrastaðni. Í Danmark og Føroyum brúka vit um 10.500 USD fyri hvønn næming, fremsta norðurlandi Finnland brúkar væl lægri um 8.000 USD, og Mexico, sum endaði á nøkumlunda sama støði sum Føroyar, brúkti 2.500 USD.

Eg haldi, at størsti trupulleikin er, at vit ikki gagnnýta játtanina nóg væl. Ein orsök kann vera, at ábyrgdin av skúlaøkinum er tvíþýtt millum Mentamálaráðið og kommunurnar. Nógv størri samstarv má vera, so at skilabestu raðfestingarnar

verða gjørdar. Hin møguleikin er, at kommunurnar einsamallar fáa ábyrgdina av fólkaskúlanum.

Skúlabygnaður

54 fólkaskúlar eru í lýtuni. 20 hava fleiri enn 100 næmingar, 14 hava millum 50 og 100 næmingar, 9 hava millum 10 og 50 næmingar, og 11 hava færri enn 10 næmingar, 4 av teimum hava bert 1 næming. Lítil ivi er um, at skúlarnir kundu verið færri; og at starvsfólk, høli og útgerð kundu verið gagnnýtt betur, um skúlarnir vóru færri og størri. Eg haldi ikki, at allir smáir skúlar skulu leggjast niður, tí fleiri eru neyðugir – m.a. á útoyggj, og har samferðsluviðurskiftini gera tað trupult at koma í skúla. Men vit eiga í øllum

førum at samskipa skúlaøkið nógv betri, so at meir fæst burtur úr leiðslutímum og umsitingartímum, og so fleiri tímar verða til næmingar við serligum tørvi. Størri samstarv skal eisini vera millum dagstovn og skúla, so at børn við serligum tørvi fáa neyðuga hjálp, tá tey byrja í fólkaskúlanum.

Eg haldi, at nógv størri dentur eigur at vera lagdur á næmingin, og hvussu hann fær bestu undirvísingina. Ein lítill skúli við góðum lærara kann óivað vísa á góð úrslit, men møguleiki er eisini fyri tí øvuta, m.a. at skiftandi vikarar undirvísa, og tá kann úrslitið gerast eitt heilt annað. Eg haldi eisini, at tað er týðningarmikið, at næmingarnir eru saman so stóran part av skúlatíðini

sum gjørligt. Tað er ikki lætt at koma sum 13 – 14 ára gamal inn í ein flokk, har hinir næmingarnir hava fylgst síðan 1. flokk. Vandi er tá fyri bæði happing og mistrivnaði.

Undirvísingin

Vit mugu hava góðar og dugnaligar lærarar, tí má læraraútbúgvingin eftirmetast, og vit mugu geva lærarum so góðar umstøður sum gjørligt at eftirútbúgva og førleikamenna seg. Vit skulu eisini leggja stóran dent á at hava so gott og tíðarhóskandi undirvísingartilfar sum gjørligt.

PISA-kanningin vísti, at føroyskir næmingar eru nógv verri fyri enn aðrir næmingar í bæði lesing, støddfrøði og náttúruvísund.

Men tað mest skelkandi úrslitið var, at heili 35,8% av føroysku næmingunum vórðu mettir so lesiveikir, at teirra lesiførleiki varð settur ikki at vera virkisfjørur. Tað vil siga, at tað er ivasamt, um hesir næmingar eru førir fyri at fullføra eina miðnámsútbúgving, ella eru førir fyri at taka aðra útbúgving. Í ringasta føri verða hesir næmingar útilokaðir frá góðum og vølløntum stórvum í framtíðini. Vit mugu gera ítøkilig tiltøk, so at nevndi bólkur av næmingum verður nógv minni.

Ein betri fólkaskúla, veljið Karl A. Olsen og Sjálvstýrisflokkinn

B

LØGTINGSVALIÐ 2011

Johan Dahl

valevni hjá Sambandsflokkinum til løgtingsvalið

Øll eiga at gera sær púra greitt nú áðrenn valið, at um vælferðin í Føroyum skal varðveitast á einum rímligum støði, mugu nógv fleiri pengar koma inn í lands-

Hvat bagir Javnaðarflokkinum?

Tað er líka náttúrligt at útvega størri inntøkur frá ríkisveitingini sum at útvega størri inntøkur við at fáa uppsjóvarfisk til virkingar í Føroyum

kassan longu frá ársskiftinum at rokna.

Uttan fleiri inntøkur – verri vælferð. Soleiðis er samanhangurin.

Fleiri inntøkur úr sjónum

Sambandsflokkurin hevur eina góða ætlan fyri, hvussu meira skal fáast burtur úr tí, ið verður nevnt "ogn Føroya fólks", tvs. tí fiskiríkidømi, sum er at finna í føroyskum sjógv.

Bera vit okkum rætt at og arbeiða vit miðvíst, so

eru stórar inntøkur at vinna – eisini til landshúsarhaldið.

Fleiri inntøkur frá prístalsviðgerð

Sum samríkisflokkur og einasti veruligi sambandsflokkur í landinum vilja vit eisini hava okkara rætt í Ríkium. Føroyar hava rætt til eina prístalsviðgjørda ríkisveiting, og henni skulu vit fara eftir.

Tað er líka náttúrligt at útvega størri inntøkur frá ríkisveitingini sum at útvega

størri inntøkur við at fáa uppsjóvarfisk til virkingar í Føroyum.

Tað er líka náttúrligt at tosa við donsku stjórnina um at prístalsviðgera ríkisveitingina sum at tingast við okkara grannalond um økt veiðirættindi.

Ein inntøka er ein inntøka, og í hesum døgum hava Føroyar akutt brúk fyri inntøkum.

Setur vælferð í vanda

Tí er tað heilt undarligt at

hoyra og siggja, at leiðandi fólk í Javnaðarflokkinum venda prístalsviðgerðini av ríkisveitingini bakið. Tey siga seg kunna vera 200 milliúnir krónur fyri uttan – hvørt einasta ár frameftir!

Hvat er hetta fyri ein hugsunarháttur? Er hetta búskaparliga ábyrgdarfult? Er hetta ábyrgdarfult móti teimum veiku í okkara samfelag, ið hava vælferð mest fyri neyðini?

Sambandsflokkurin er sosialliberalur flokkur. Vit

eru vinnulívsflokkur, men vit ynskja samstundis eitt trygt samfelag fyri øll. Pláss skal vera fyri øllum. Vit kunnu ikki liva við, at sjálvsagdar inntøkur til vælferðarøkið skulu tveitast burtur.

Javnaðarflokkurin má taka sær aðrar partar fyri. Annars kann tað eftir løgtingsvalið gerast ein avbjóðing at finna góða stevið, ið Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin annars hava havt.

D

LØGTINGSVALIÐ 2011

Jarvin Feilberg Hansen

valevni Sjálvstýrisflokksins

Barnanna Umboðsmaður

Eitt av mínum hjartamálum er at fáa ein barnaumboðsmann í Føroyum

Høvuðsuppgávan hjá einum barnaumboðsmanni skal vera at varpa ljós á og fremja rættindini hjá børnum, kunna um hesi rættindi og tala barnanna søk yvir fyri myndugleikum og samfelag. Barnaumboðsmaðurin skal verja áhugamálini hjá børnum og fylgja við, hvørjar menningarmøguleikar børn,

sum vaksa upp í Føroyum, hava.

Ein Barnaumboðsmaður skal vera við í øllum málum, sum viðkoma børnum og ungum og taka sær av, at barnsins áhugamál verða sjónliggjørð og hoyrd. Hann skal fylgja við øllum lógaruppskotum, sum viðkoma børnum og ungum og tryggja,

at tey eru til barnsins besta, og at tey eru í trád við barna-rættinda sáttmálan hjá ST.

Barnaumboðsmaðurin skal koma við uppskotum um batar, sum kunnu fremjast fyri at bøta um korini og rættartrygdina hjá børnum og ungum.

Barnaumboðsmaðurin skal upplýsa børn og ung um

teirra rættindi og upplýsa samfelagið um, at rættindi hjá børnum og ungum skulu virðast.

Føroyar eru einasta norðurlandið, sum ikki hevur ein barnaumboðsmann. Danmark hevur tó eitt barnaráð. At vit hava tørv á einum barnaumboðsmanni vísa m.a. viðmerkingarnar hjá

ST fyrr í ár, um at Føroyar mangla hagtøl innan barna-fátækradømi og kynsligan ágang. Hóast Føroyar eru eitt gott og trygt land at vera barn í, so er enn langt á mál.

Øll skulu hava tað gott